

דברי נעילה

הרב מאיר שלינגר

ברצוני לנעול את הערב המכובד הזה בתורה ובקריאה.

תודה לתהלת המכון על-שם אבא ז"ל, על המאמצים, על הפעילות, על ההשתדלות ועל המחשבה שמשקיעים בנושא שהיה כל-כך יקר וקרוב לאבא - ההלכה והרפואה - ועל שידע לנווט את הספינה של המכון הזה במשך כל אותן שנים אחרונות, כשהיו לפעמים גלים די גבוהים בים הבעיות שהם נתקלו בהן.

ארשה לעצמי לא להסתפק בדברי נעילה גרידא אלא גם להעלות ולערוך בעיה יסודית.

קיים עירוב רשויות מסויים בציבור, וכיוון שאנו עוסקים ברפואה והלכה, פונה אני כעת לצבור הרופאים.

לרופא נתונה סמכות בהרבה שטחים אינטימיים ואישיים ביותר של בני-אדם. יש לו ידע רב והוא מגיע עם ידע זה אל ציבור אנשים שרצוק מאד מן הידע הזה. שבדה זו מקנה לרופא מעמד מעל ומעבר למסגרת הרפואה.

הרופא חייב להיות בעל רמה מסרית גבוהה. עם זאת, דעותיו אינן הופכות קנה-מידה מוסרי, ואת האבחנה הזו אני רוצה להדגיש בבידור. יש הבדל גדול בין אם אדם הוא אישיות מסרית - וכך צריך כל רופא להיות - לבין אם דעותיו הפרטיות של האדם הן קנה-מידה למוסריות.

ותנה, כל אדם רשאי לנצל את המעמד שלו בכל דרך שהוא הגיע למעמד זה כדי להשפיע על זולתו. אך מכאן עוד כברת-דרך ארוכה מהפיכת הפונקציה הרפואית לבעלת משמעות מסרית כלפי בני-אדם. יכול כל רופא להציע לאזורים, למשל, להצביע בעד רשימה פוליטית מסוימת שלפי השקפתו נכונה דרכה הציבורית. ברור שהוא מציע דבר שאיננו בתחומו ואיננו תוצאה של מעמדו כרופא. אבל כשרופא מתייחס לבעיות מסריות או דתיות שבתחום הרפואה, הוא צריך להזהר תכלית זהירות מעירוב רשויות אלה.

עסקנו בנושא של הפלה. השאלה שרופא נשאל היא האם פעולה כזו היא מסוכנת אם לאו; אם תלד יהא בריא או לא יהא בריא; מהי המשמעות הרפואית שתהיה לאשה, ודי. אם משמעות הדבר היא להפיל או לא להפיל - זאת לא שאלה שלו. אם יש בין כה עוד שלשה ילדים בבית ולכן אין צורך ביותר ילדים - זאת הוא לא נשאל. לא פעם נפגשים אנו באנשים שהיו, רחמנא ליצלן, חשדכי בנים והרופא מנצל - ואני חושב שהוא עושה זאת בתום-לב מוחלט - את עמדת הרפואית-המוסרית להשפיע ללדת מזרע שלא של בעלה. אין כאן שאלה רפואית כלל, כי מדע הרפואה יכל רק לקבוע שאין נראים סיכויים שאשה זו תלד - ובה נסתיים מעשהו כרופא.

חושבני שאני רשאי לנצל את דברי הנעילה האלו כדי להפנות את תשומת-הלב של הציבור בכלל ושל הרופאים בפרט לבעיה זו.

דוגמאות יכלתי להביא לרוב, אבל זה יחזג ממסגרת דברי העילה. כמה פעמים, אכן, שמעתי וראיתי אצל אבא ז"ל את האבחנה הזאת בין אישיות מוסרית בדרגה הגבוהה ביותר שהרופא יכל להגיע אליה – והיא נפגש בבעיות מוסריות רבות – לבין ההשקפה שלו על בעיית בעולם כקנה-מידה למוסריות של החולה.

אני בטוח שעל-ידי הבהרה מחדש ומאמצים כנים לתחום את הדברים בתחום ברור אפשר לתרום רבות להבנה שבין המדע וההלכה.